

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Νέο πλαίσιο για την ευζωία των ζώων συντροφιάς - Πρόγραμμα «ΑΡΓΟΣ» και λοιπές διατάξεις Υπουργείου Εσωτερικών»

I. Γενικές παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από την αρμόδια Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, διαρθρώνεται σε τέσσερα (4) Μέρη και αποτελείται από πενήντα δύο (52) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου.

Το Μέρος Α΄, υπό τον τίτλο «Πλαίσιο για την ευζωία των ζώων συντροφιάς – Πρόγραμμα Άργος», αποτελείται από δέκα επτά (17) Κεφάλαια (Α΄ - ΙΖ΄, άρθρα 1-44). Μαζί με το Μέρος Β΄, υπό τον τίτλο «Εξουσιοδοτικές, μεταβατικές, τελικές και καταργούμενες διατάξεις του Μέρους Α΄» (άρθρα 45-47), αναμορφώνει το θεσμικό πλαίσιο που αφορά τα ζώα συντροφιάς, βάσει του ισχύοντος ν. 4039/2012 περί δεσποζόμενων και αδέσποτων ζώων συντροφιάς, και προστασίας των ζώων από την εκμετάλλευση ή τη χρησιμοποίηση με κερδοσκοπικό σκοπό, ο οποίος καταργείται διά του παρόντος [άρθρο 47 παρ. 6 (β)]. Σκοπός των ρυθμίσεων των Μερών Α΄ και Β΄ του νομοσχεδίου είναι «η προστασία των ζώων συντροφιάς και η εξασφάλιση της ευζωίας τους, η ενίσχυση της υπεύθυνης ιδιοκτησίας των ζώων συντροφιάς, η θέσπιση σαφούς και συνεκτικού κανονιστικού πλαισίου για τη διαχείριση των αδέσποτων ζώων συντροφιάς και στρατηγικής για τη δραστική μείωση του αριθμού τους μέσω προγραμμάτων υιοθεσίας, με απαρέγκλιτη τήρηση των κανόνων ευζωίας των ζώων» (άρθρο 1 και Αιτιολογική Έκθεση στην Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης, σελ. 61).

2

Ειδικότερα, με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α' (άρθρα 1-3), υπό τον τίτλο «Γενικές Διατάξεις», ορίζονται ο σκοπός του νόμου και οι αρμόδιες αρχές για την εφαρμογή του, και έπονται οι αναγκαίοι ορισμοί των χρησιμοποιούμενων όρων. Με τις ρυθμίσεις του Κεφαλαίου Β' (άρθρα 4-6), υπό τον τίτλο «Σύσταση Εθνικού Μητρώου Ζώων - Ταυτοποίηση ζώων συντροφιάς», συνιστάται Εθνικό Μητρώο Ζώων Συντροφιάς (Ε.Μ.Ζ.Σ.), προσδιορίζεται το έγγραφο ταυτοποίησης των ζώων συντροφιάς (διαβατήριο) και εισάγεται η δυνατότητα ταυτοποίησης, με τη χρήση γενετικού υλικού, γεννητόρων μη «σημασμένων» ζώων συντροφιάς. Με το Κεφάλαιο Γ' (άρθρο 7), υπό τον τίτλο «Υιοθεσία αδέσποτων ζώων συντροφιάς - Δημιουργία Πανελληνίας Πλατφόρμας Υιοθεσίας Αδέσποτων Ζώων Συντροφιάς», τίθεται το σχετικό πλαίσιο και, με το Κεφάλαιο Δ' (άρθρο 8), υπό τον τίτλο «Εκτροφή, αναπαραγωγή και εμπορία ζώων συντροφιάς», ορίζονται τα σχετικά με την εκτροφή, αναπαραγωγή και εμπορία ζώων συντροφιάς. Στο Κεφάλαιο Ε', υπό τον τίτλο «Υποχρεώσεις ιδιοκτήτη ζώου συντροφιάς» (άρθρο 9), θεσπίζονται οι ανωτέρω υποχρεώσεις των ιδιοκτητών ζώων συντροφιάς και, στο Κεφάλαιο ΣΤ', υπό τον τίτλο «Αρμοδιότητες, υποχρεώσεις και χρηματοδότηση δήμων - Πρόγραμμα «ΑΡΓΟΣ» (άρθρα 10-12), θεσπίζονται, μεταξύ άλλων, υποχρέωση εκπόνησης από τους δήμους ολοκληρωμένου επιχειρησιακού προγράμματος των αδέσποτων ζώων, ειδικό χρηματοδοτικό πρόγραμμα με την επωνυμία «Άργος» και κίνητρα για τη σήμανση, τη στείρωση και την υιοθεσία σκύλων και γατών. Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ζ', υπό τον τίτλο «Σύσταση Εργαστηρίου Φύλαξης και Ανάλυσης Γενετικού Υλικού Ζώων Συντροφιάς» στο Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών (άρθρα 13 και 14), δημιουργείται το εν λόγω Εργαστήριο, στο οποίο αποστέλλονται δείγματα γενετικού υλικού από ζώα συντροφιάς. Οι ρυθμίσεις του Κεφαλαίου Η', υπό τον τίτλο «Διατήρηση και μετακίνηση ζώων συντροφιάς» (άρθρα 15-21), διαλαμβάνουν, ιδίως, τους όρους διατήρησης ζώων συντροφιάς σε κατοικίες ή σε ειδικές εγκαταστάσεις, και καθορίζουν το πλαίσιο της εμπορικού ή μη εμπορικού χαρακτήρα μετακίνησης ζώων συντροφιάς (σκύλων και γατών) από κράτος μέλος της Ε.Ε. σε άλλο, όπως και από έδαφος ή τρίτη χώρα σε κράτος μέλος της Ε.Ε., αλλά και στο εσωτερικό της χώρας μας, και ειδικούς όρους για τη μεταφορά ζώων συντροφιάς με επιβατηγά πλοία. Επίσης, ρυθμίζουν την πρόσβαση σκύλων σε οργανωμένες και μη οργανωμένες παραλίες, και προσδιορίζουν, κατά χρήση, τα κτήρια και τις εγκαταστάσεις όπου επιτρέπεται η είσοδος σκύλων βοήθειας και ζώων θεραπείας. Το Κεφάλαιο Θ', υπό τον τίτλο «Συμμετοχή ζώων σε εκθέσεις, θεάματα και άλλες συναφείς δρα-

στηριότητες» (άρθρα 22-23), διέπει τη διοργάνωση εκθέσεων και εκδηλώσεων με ζώα συντροφιάς, και απαγορεύει τη συμμετοχή ζώων σε οποιοδήποτε είδους θεάματα και άλλες συναφείς δραστηριότητες.

Μεταξύ των σημαντικότερων καινοτομιών αναφέρονται οι εξής:

Προς τον σκοπό του περιορισμού του αριθμού των αδέσποτων ζώων συντροφιάς, θεσπίζεται υποχρέωση των ιδιοκτητών σκύλων και γατών να τα στείρωνουν, άλλως να αποστέλλουν δείγμα γενετικού υλικού (DNA) στο Εργαστήριο Φύλαξης και Ανάλυσης Γενετικού Υλικού Ζώων Συντροφιάς (Ε.Φ.Α.Γ.Υ.Ζ.Σ.), το οποίο ιδρύεται στο Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών (Ι.ΙΒ.Ε.Α.Α.) και οποίο υπάγεται στο Ελληνικό Κέντρο Γονιδιωματικής. Η παράβαση των ανωτέρω υποχρεώσεων απειλείται με την επιβολή χρηματικού προστίμου 1.000 ευρώ (άρθρο 35 παρ. 1, κύρωση υπ' αρ. 17), το οποίο επιβάλλεται εκ νέου, αν ο ιδιοκτήτης δεν συμμορφωθεί εντός τρίμηνης προθεσμίας. Χρόνος έναρξης ισχύος των υποχρεώσεων στειρώσεως ή αποστολής γενετικού υλικού ορίζεται η 1η.3.2022, και της επιβολής των προβλεπόμενων προστίμων, η 1η.9.2022. Το Ε.Φ.Α.Γ.Υ.Ζ.Σ. συγκεντρώνει, φυλάσσει, επεξεργάζεται και αναλύει το γενετικό υλικό ζώων συντροφιάς, ιδίως σκύλων και γατών, και συνεργάζεται με τους αρμόδιους φορείς για την προαγωγή της ευζωίας τους, όπως και με τα όργανα ελέγχου του άρθρου 3 (παρ. 6: «(...) υπαλλ[ή]λο[ς] της Ελληνικής Αστυνομίας, της Δημοτικής Αστυνομίας, της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, της Διυπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου Αγοράς του ν. 4712/2020 (Α' 146), της Δασικής Υπηρεσίας, των τελωνειακών αρχών, του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, των αρμοδίων υπηρεσιών των δήμων, του Υπουργείου Εσωτερικών (...) ιδιωτικο[ύς] φύλακες θήρας των αναγνωρισμένων από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας κυνηγετικών οργανώσεων (...) τελωνειακές αρχές της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων») και τις δικαστικές αρχές για την ταυτοποίηση γεννητόρων εγκαταλελειμμένων, νεκρών ή κακοποιημένων ζώων, ή όποτε άλλοτε κριθεί απαραίτητο, ιδίως για τον εντοπισμό παραβάσεων της κείμενης νομοθεσίας, όπως και πιστοποιημένα ερευνητικά κέντρα της Ελλάδας ή του εξωτερικού για την επίτευξη των σκοπών του (άρθρα 6, 9, 13 και 14). Σχετικώς αναφέρεται ότι η συλλογή γενετικού υλικού έχει χρησιμοποιηθεί ως μη επεμβατική τεχνολογική μέθοδος ταυτοποίησης ζώων, εναλλακτικώς προς το μικροσίπ, με σκοπό την ανεύρεση κλαπέντων ή απωλεσθέντων σκύλων, με δείγματα συλλεγόμενα σε εθελοντική βάση (ΗΒ), ή την αναζήτηση ιδιοκτήτη ζώου συντροφιάς (σκύλου) ο οποίος αθετεί τις υποχρεώσεις καθαριότητας (Ιταλία, Ιρλανδία, Ισραήλ, Η.Π.Α.), οπότε συλλέγονται υποχρεωτικώς δείγματα από τα ζώα συντροφιάς των μελών της εν λόγω κοινότητας.

4

Εξ άλλου, ιδιοκτήτης ζώου συντροφιάς ο οποίος επιθυμεί να το αποχωρισθεί, αν δεν βρει νέο ιδιοκτήτη, υποχρεούται να γνωστοποιήσει αυτήν την πρόθεσή του στην αρμόδια υπηρεσία του δήμου του τόπου της μόνιμης κατοικίας του, προκειμένου, με μέριμνα του δήμου, να γίνει σχετική ανάρτηση στην Πανελλήνια Πλατφόρμα Υιοθεσίας Αδέσποτων Ζώων Συντροφιάς για χρονικό διάστημα δύο (2) μηνών, εφόσον πρόκειται για σκύλο ή γάτα. Ακολούθως, και εφόσον δεν βρεθεί νέος ιδιοκτήτης, παραδίδει το ζώο αποκλειστικά στην αρμόδια υπηρεσία αυτού του δήμου, υπογράφοντας σχετική υπεύθυνη δήλωση και καταβάλλοντας ποσό τριακοσίων (300) ευρώ για την παράδοση, εφόσον είναι σκύλος, ή εκατό (100) ευρώ, εφόσον είναι γάτα ή άλλο ζώο συντροφιάς (άρθρο 9).

Ταυτόχρονα, λαμβάνεται μέριμνα για τη διαφύλαξη της συνέχειας των ειδών δυνάμει ρυθμίσεων, όπως του άρθρου 8 παρ. 4, το οποίο κατοχυρώνει το δικαίωμα των ιδιοκτητών σκύλων και γατών «να αναπαράξουν» το ζώο συντροφιάς μία (1) φορά σε όλη τη ζωή του, εφόσον λάβουν προηγουμένως άδεια από την αρμόδια επιτροπή, του άρθρου 8 παρ. 3 για τους ερασιτέχνες εκτροφείς σκύλων και γατών, το οποίο παρέχει δικαίωμα «να αναπαράγουν έως δύο (2) θηλυκούς σκύλους ή θηλυκές γάτες μία (1) φορά ανά έτος», και του άρθρου 8 παρ. 5 για την έλλειψη περιορισμών όσον αφορά τους επαγγελματίες εκτροφείς και τους σκύλους εργασίας των ενόπλων δυνάμεων, χωρίς, όμως, να διαλαμβάνεται ειδική υποχρέωση διαφύλαξης συγκεκριμένων φυλών.

Επίσης, απαγορεύεται η έκθεση σκύλων και γατών σε καταστήματα πώλησης ειδών ζώων συντροφιάς (pet shops) (άρθρο 8 παρ. 10) και επιβάλλεται η αναγραφή προειδοποίησης επί διαφημίσεων και αγγελιών για πώληση ή υιοθεσία ζώων συντροφιάς όσον αφορά την ευθύνη που συνεπάγεται η σχετική αγορά ή υιοθεσία (άρθρο 8 παρ. 14).

Περαιτέρω, εισάγεται καθολική απαγόρευση συμμετοχής ζώων σε οποιοδήποτε είδος θεάματος και άλλες συναφείς δραστηριότητες, μη εξαιρουμένων των εκπαιδευτικών παραστάσεων, ενώ επιτρέπεται η συμμετοχή ζώων στο πλαίσιο τήρησης λαϊκών ή τοπικών παραδόσεων, μόνον εφόσον διασφαλίζεται η ευζωία τους και με υποχρεωτική παρουσία κτηνιάτρου καθ' όλη τη διάρκεια της εκδήλωσης. Από τις ανωτέρω εκδηλώσεις εξαιρούνται επίσης: «(α) παραστάσεις ιππικής δεξιοτεχνίας και διεξαγωγής αθλημάτων ιππασίας, που περιλαμβάνουν την υπερπήδηση εμποδίων, την ιππική δεξιοτεχνία και το ιππικό τρίαθλο ή (β) εκθέσεις του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 22 ή (γ) περιπτώσεις κινηματογραφικών ταινιών και γενικότερα οπτικοακουστικού υλικού εκπαιδευτικού προσανατολισμού υπό την προϋπόθεση της μη κακοποίησης του ζώου».

Μεταξύ των δικαιολογητικών έκδοσης άδειας λειτουργίας για κερδοσκοπικά, ψυχαγωγικά ή καλλιτεχνικά θεάματα, μουσικής ή παραστατικής ή άλλης τέχνης ή άλλες συναφείς καλλιτεχνικές ή ψυχαγωγικές εκδηλώσεις ή προγράμματα, είναι η υποβολή υπεύθυνης δήλωσης του ν. 1599/1986 περί μη διατήρησης ζώων στις εγκαταστάσεις του αιτούντος με σκοπό τη χρησιμοποίησή τους με οποιονδήποτε τρόπο στο πρόγραμμα ή στην εκδήλωση (άρθρο 23). Διατηρείται, επομένως, η πρωτοποριακή για τα δεδομένα της Ε.Ε., απαγόρευση την οποία θέσπισε ο εθνικός νομοθέτης διά του ν. 4039/2012 ως προς τη χρησιμοποίηση ζώων σε θεάματα (βλ. αναλυτικώς, την Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής επί του ν. 4039/2012, Γενικές Παρατηρήσεις, και, για τη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως προς την αρμοδιότητα των κρατών μελών για την προστασία των άγριων ζώων σε τσίρκα, θέση την οποία η Επιτροπή επανέλαβε και μεταγενέστερα, βλ. Απάντηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Αναφορά Ref. Ares(2018)3922908 - 24/07/2018, SANTE G2/MKU/ch (2018) 4105877, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/pet-2018-3922908-to-ban-the-use-of-wild-animals-in-circuses_en.pdf, και Απάντηση στην Ερώτηση E-000607/2019 μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, την 11.4.2019, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2019-000607_EN.html).

Εξ άλλου, με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ι΄ (άρθρα 24-25), υπό τον τίτλο «Κακοποίηση ζώων», μεταξύ άλλων, διευρύνεται η έννοια της κακοποίησης ζώων με την προσθήκη νέων πράξεων που εμπίπτουν σε αυτή, θεσπίζεται υποχρέωση του υπαίτιου τραυματισμού ζώου σε τροχαίο ατύχημα να ειδοποιήσει αμέσως τον οικείο δήμο ή την Ελληνική Αστυνομία για την άμεση περίθαλψή του (άρθρο 24), και παρέχεται η δυνατότητα ανάπτυξης ψηφιακής εφαρμογής και ιστοσελίδας στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ.) για την αναφορά περιστατικών κακοποίησης ζώων και λοιπών παραβάσεων των διατάξεων του παρόντος (άρθρο 25), οι τεχνικές λεπτομέρειες για την ανάπτυξη και λειτουργία της οποίας θα καθορισθούν με κοινή απόφαση των αρμόδιων υπουργών (άρθρο 45 παρ. 11).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΑ΄ (άρθρα 26-27), υπό τον τίτλο «Πρόληψη και καταπολέμηση ζωνόσων», ρυθμίζονται εκ νέου ζητήματα που αφορούν την κατάρτιση και εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης και καταπολέμησης των ζωνόσων (άρθρο 26), και την αντιμετώπιση της λειψμανίωσης (άρθρο 27).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΒ΄ (άρθρα 28-30), υπό τον τίτλο «Καταφύγια ζώων συντροφιάς και πάρκα», ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την ίδρυση, την εγκατάσταση και τη λειτουργία καταφυγίων ζώων συντρο-

φιάς από δήμους, νομικά πρόσωπα των δήμων ή συνδέσμους δήμων, διαδημοτικές συνεργασίες ή αναπτυξιακούς οργανισμούς δήμων, ζωοφιλική σωματεία και ζωοφιλικές οργανώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που έχουν εγγραφεί στο σχετικό Υπομητρώο του Ε.Μ.Ζ.Σ., και από φυσικά πρόσωπα (άρθρο 28), τις υποχρεώσεις τους, καθώς και τις προδιαγραφές που πρέπει να πληρούν για την ίδρυση και τη λειτουργία των εν λόγω καταφυγίων (άρθρο 29). Σημειώνεται ότι η ρύθμιση ζητημάτων σχετικών με τη διαδικασία, τα όργανα, τα αναγκαία δικαιολογητικά και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την αδειοδότηση των καταφυγίων ζώων συντροφιάς, καθώς και τον καθορισμό των διοικητικών κυρώσεων που επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασης των σχετικών διατάξεων, θα γίνεται με κοινή απόφαση των αρμόδιων υπουργών (άρθρο 45 παρ. 13). Τέλος, στο άρθρο 30 προβλέπεται η δυνατότητα ίδρυσης και λειτουργίας, από τους δήμους, περιφραγμένων πάρκων σκύλων στους οριζόμενους χώρους, και ρυθμίζονται σχετικά ζητήματα. Ειδικότερα θέματα λειτουργίας των εν λόγω πάρκων θα ρυθμίζονται με απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου (άρθρο 45 παρ. 14).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΓ' (άρθρα 31-33), υπό τον τίτλο «Προαγωγή της φιλοζωίας και προστασία των ζώων», μεταξύ άλλων, ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την εκπαίδευση, την επιμόρφωση και την προαγωγή της φιλοζωίας, για τις οποίες η αρμοδιότητα μεταφέρεται στις αντίστοιχες υπηρεσίες των Υπουργείων Εσωτερικών και Παιδείας και Θρησκευμάτων, αντί των υπηρεσιών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (άρθρο 31). Επίσης, ορίζεται ότι στα προγράμματα σπουδών των Σχολών των Σωμάτων Ασφαλείας περιλαμβάνεται εκπαίδευση σχετικά με την προστασία της ευζωίας των ζώων συντροφιάς (άρθρο 32). Περαιτέρω, στο άρθρο 33 προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η δυνατότητα του αρμόδιου εισαγγελέα να αφαιρεί προσωρινά ή οριστικά ζώο συντροφιάς ή ζώο άλλης κατηγορίας από την κατοχή προσώπου που παραβίασε συγκεκριμένες διατάξεις του παρόντος, και να προβαίνει σε επιτόπιες αυτοψίες με τη συνδρομή κτηνιάτρου της οικείας περιφέρειας, για τη διαπίστωση των συνθηκών που επικρατούν σε οποιοδήποτε καταφύγιο αδέσποτων ζώων συντροφιάς, ενδιαίτημα ή εκτροφείο (άρθρο 33).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΔ' (άρθρα 34-36) αναπροσαρμόζονται οι ποινικές κυρώσεις οι οποίες είχαν θεσπισθεί με το άρθρο 20 του καταργούμενου διά του παρόντος ν. 4039/2021 όσον αφορά τις χρηματικές ποινές (άρθρο 34), θεσπίζονται εκ νέου οι διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται σε περιπτώσεις παράβασης των διατάξεων του παρόντος, με την αύξηση του ύψους των διοικητικών προστίμων και τη θέσπιση νέων σε σχέση με τις

ισχύουσες οι οποίες είχαν θεσπισθεί με το άρθρο 21 του καταργούμενου διά του παρόντος ν. 4039/2021, και ρυθμίζονται εκ νέου ζητήματα σχετικά με τη διαδικασία επιβολής τους (άρθρο 35). Επίσης, προβλέπεται τήρηση ηλεκτρονικού Μητρώου Παραβατών στην Εισαγγελία Αθηνών, το οποίο θα επικοινωνεί («διαλειτουργεί» στο πρωτότυπο) με το Ε.Μ.Ζ.Σ., και ορίζονται οι περιπτώσεις των παραβατών που καταχωρίζονται σε αυτό, καθώς και οι συνέπειες της εν λόγω καταχώρισης (άρθρο 36).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΕ' (άρθρο 37), υπό τον τίτλο «Περισυλλογή, ταφή και αποτέφρωση νεκρών ζώων», εισάγονται ρυθμίσεις σχετικές με την περισυλλογή, την ταφή και την αποτέφρωση νεκρών ζώων, καθώς και την ίδρυση και λειτουργία των αποτεφρωτηρίων και των κοιμητηρίων ζώων.

Στο Κεφάλαιο ΙΣΤ' (άρθρα 38-42), υπό τον τίτλο «Εφαρμογή νομοθεσίας», μεταξύ άλλων, προβλέπεται αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη για τη διαμεσολάβηση σχετικά με τα δικαιώματα των ζώων και την τήρηση της σχετικής νομοθεσίας (άρθρο 38). Επίσης, προβλέπεται η σύσταση, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Επταμελούς Ειδικής Επιτροπής Παρακολούθησης της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος, και καθορίζονται η συγκρότηση, η θητεία και οι αρμοδιότητές της (άρθρο 39). Εν συνεχεία, μεταξύ άλλων, θεσπίζεται υποχρέωση των δήμων να ορίζουν υπεύθυνο πρόσωπο για θέματα ζώων συντροφιάς, το οποίο θα μεριμνά για την εύρυθμη εφαρμογή του προγράμματος διαχείρισης αδέσποτων ζώων, και προβλέπεται, ειδικώς για τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το παρόν, η κατ' εξαίρεση τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας των δήμων από την Οικονομική Επιτροπή (άρθρο 40). Περαιτέρω, το Τμήμα Προστασίας Ζώων Συντροφιάς της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών ορίζεται ως αρμόδια αρχή για την εποπτεία της εφαρμογής του προγράμματος περισυλλογής και διαχείρισης των αδέσποτων ζώων συντροφιάς από τους δήμους. Το ως άνω Τμήμα δύναται να καθορίζει Βασικούς Δείκτες Απόδοσης για την παρακολούθηση της εφαρμογής των επιχειρησιακών προγραμμάτων των δήμων (άρθρο 41). Τέλος, προβλέπεται συνολική αξιολόγηση του παρόντος κατά το πέμπτο έτος από την έναρξη της ισχύος του, με σκοπό τη βελτίωση του περιεχομένου των ρυθμίσεών του (άρθρο 42).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΖ' (άρθρα 43-44), υπό τον τίτλο «Λοιπές ρυθμίσεις», προβλέπεται δυνατότητα επιχορήγησης των φιλοζωικών σωματείων και των φιλοζωικών οργανώσεων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα από τους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις (άρθρο 43), και ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με την πιστοποίηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτών σκύλων (άρθρο 44).

Στο Μέρος Β´ (άρθρα 45-47) περιλαμβάνονται εξουσιοδοτικές, μεταβατικές και τελικές διατάξεις για την εφαρμογή των ρυθμίσεων του Μέρους Α´, καθώς και οι διατάξεις που καταργούνται από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

Στο Μέρος Γ´ (άρθρα 48-51), περιλαμβάνονται ρυθμίσεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών που αφορούν τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι οι Ευρωπαϊκοί Όμιλοι Εδαφικής Συνεργασίας (Ε.Ο.Ε.Σ.) δεν θα συγκαταλέγονται, εφεξής, μεταξύ των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (άρθρο 48), ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τη διαδικασία συνομολόγησης δανείων μεταξύ του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και των Ο.Τ.Α. α´ και β´ βαθμού, των συνδέσμων δήμων και των νομικών προσώπων Ο.Τ.Α., στο πλαίσιο πραγματοποίησης ειδικών αναπτυξιακών προγραμμάτων κατά τα οριζόμενα στην προτεινόμενη διάταξη (άρθρο 49), διευρύνονται οι κατηγορίες δαπανών που εξαιρούνται από το σύνολο των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των Ο.Τ.Α. προς τρίτους για τις οποίες δεν εφαρμόζεται ο μηχανισμός αποτροπής συσσώρευσης ληξιπρόθεσμων οφειλών (άρθρο 107, παρ. 2 περ. β του ν. 4714/2020) (άρθρο 50), και παρατείνεται έως την 30.6.2022 η δυνατότητα παροχής χρηματικών επιχορηγήσεων από τους δήμους σε αθλητικά σωματεία για την προαγωγή του οικείου αθλήματος και την κάλυψη των εξόδων μετακίνησης αθλητών και αθλητικών ομάδων οι οποίες εδρεύουν στην περιοχή των Ο.Τ.Α. και συμμετέχουν σε εθνικά πρωταθλήματα ολυμπιακών αθλημάτων (άρθρο 51).

Τέλος, στο Μέρος Δ´ (άρθρο 52), ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου.

Βασικό νομοθέτημα στον τομέα της προστασίας των ζώων συντροφιάς αποτελεί ο ν. 2017/1992, διά του οποίου κυρώθηκε η «Ευρωπαϊκή Σύμβαση προστασίας των ζώων συντροφιάς», που καταρτίστηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης και υπογράφηκε από την Ελλάδα στις 13.11.1987. Η Σύμβαση, η οποία έχει, συμφώνως προς το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, αυξημένη τυπική ισχύ, αναγνώρισε πανηγυρικώς, μεταξύ άλλων, την ηθική δέσμευση των ατόμων να σέβονται όλα τα ζωντανά δημιουργήματα και την ιδιαίτερη αξία που έχουν τα ζώα συντροφιάς, αναλόγως προς τη συμβολή τους στην ποιότητα ζωής, για την κοινωνία, και θέσπισε, για πρώτη φορά σε ευρωπαϊκό επίπεδο, κοινούς κανόνες για την κατοχή ζώων συντροφιάς και επιμέρους μέτρα για τα αδέσποτα ζώα. Εν συνεχεία, με τον ν. 3170/2003 «Ζώα συντροφιάς, αδέσποτα ζώα συντροφιάς και άλλες διατάξεις» επήλθαν μεταρρυθμίσεις σε επίπεδο κοινής νομοθεσίας, με ενίσχυση της προστασίας των ζώων συντροφιάς, και με τον ισχύοντα ν. 4039/2012 εισήχθησαν καινοτομίες, όπως ο ορισμός της ευζωίας ως του συνόλου των κανόνων προστασίας, καλής μεταχείρισης, κατάλληλων συνθηκών διαβίωσης, ιατρικής περι-

θαλψης και άσκησης των ζώων συντροφιάς, καθορίσθηκαν εκ νέου οι υποχρεώσεις των ιδιοκτητών ζώων συντροφιάς, κυρίως ως προς τη σήμανση και την τήρηση των κανόνων ευζωίας, προβλέφθηκε η δημιουργία διαδικτυακής βάσης δεδομένων με τα στοιχεία των ζώων συντροφιάς που έχουν σημανθεί, καθώς και των ιδιοκτητών των δεσποζόμενων ζώων, απαγορεύθηκε η συμμετοχή ακρωτηριασμένων ζώων συντροφιάς σε εκθέσεις και η χρησιμοποίηση ζώων σε θεάματα, και αναδιοργανώθηκε το σύστημα περισυλλογής και περίθαλψης αδέσποτων ζώων συντροφιάς. Εξ άλλου, συμφώνως με το άρθρο 13 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ε.Ε. και τα κράτη μέλη λαμβάνουν, κατά τη διαμόρφωση και την εφαρμογή της πολιτικής της, πλήρως υπόψη τους τις απαιτήσεις καλής διαβίωσης των ζώων ως όντων τα οποία αισθάνονται, τηρώντας ταυτοχρόνως τις νομοθετικές ή διοικητικές διατάξεις και τα έθιμα των κρατών μελών που αφορούν ιδίως τους θρησκευτικούς τύπους, τις πολιτιστικές παραδόσεις και την κατά τόπους πολιτιστική κληρονομιά (βλ., αναλυτικώς, επ' αυτού, Έκθεση της Επισημονικής Υπηρεσίας επί του ν. 4039/2012).

Στο πλαίσιο αυτό εκδόθηκε ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/429 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9.3.2016 «σχετικά με τις μεταδοτικές νόσους των ζώων και για την τροποποίηση και την κατάργηση ορισμένων πράξεων στον τομέα της υγείας των ζώων («νόμος για την υγεία των ζώων»)), ο οποίος θεσπίζει τους κανόνες για την πρόληψη και τον έλεγχο των νόσων των ζώων που μεταδίδονται στα ζώα ή στον άνθρωπο. Περαιτέρω, σε συμπλήρωση των κανόνων που θεσπίσθηκαν με τον ως άνω Κανονισμό, εκδόθηκαν ο κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός (ΕΕ) 2019/2035 της Επιτροπής της 28.6.2019 για τη συμπλήρωση του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/429 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τους κανόνες που διέπουν τις εγκαταστάσεις στις οποίες διατηρούνται χερσαία ζώα και τα εκκολαπτήρια, καθώς και την ιχνηλασιμότητα ορισμένων δεσποζόμενων χερσαίων ζώων και αυγών για επώαση», και ο κατ' εξουσιοδότηση εκδοθείς Κανονισμός (ΕΕ) 2020/688 της Επιτροπής, της 17.12.2019 «για τη συμπλήρωση του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/429 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά απαιτήσεις υγείας των ζώων για τις μετακινήσεις χερσαίων ζώων και αυγών για επώαση εντός της Ένωσης». Ο τελευταίος ως άνω Κανονισμός συμπληρώνει τους κανόνες για την πρόληψη και τον έλεγχο των νόσων των ζώων που μεταδίδονται στα ζώα ή στον άνθρωπο, οι οποίες ορίζονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/429, όσον αφορά τις μετακινήσεις δεσποζόμενων χερσαίων ζώων, άγριων χερσαίων ζώων και αυγών για επώαση εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 2

Με το άρθρο 2 παρέχονται οι ορισμοί «[γ]ια τους σκοπούς του παρόντος [νόμου]».

Στην παρ. 9 ορίζεται ο «ερασιτέχνης εκτροφέας» σκύλων και γατών. Για λόγους πληρότητας, και κατ' αντιπαραβολή προς τον όρο της αμέσως προηγούμενης παρ. 8 του άρθρου, «επαγγελματίας εκτροφέας ζώων συντροφιάς», θα μπορούσε, ενδεχομένως, εν προκειμένω, όπως και στο άρθρο 8 παρ. 3, να προστεθεί στον ανωτέρω όρο, ο προσδιορισμός «ζώων συντροφιάς» (βλ. και παρ. 23 του άρθρου περίπτωση (δ) «Υπομητρώο Επαγγελματιών και Ερασιτεχνών Εκτροφέων όπου καταγράφονται οι επαγγελματίες και ερασιτέχνες εκτροφείς σκύλων και γατών»).

Περαιτέρω, σημειώνεται ότι στον ορισμό του «επικίνδυνου ζώου συντροφιάς» της παρ. 14 περιλαμβάνεται το στοιχείο του σοβαρού νοσήματος «που μπορεί να μεταδοθεί στον άνθρωπο ή στα άλλα ζώα», ενώ στον ορισμό του «σοβαρού νοσήματος» της παρ. 15 περιλαμβάνονται μεταδοτικές και μη μεταδοτικές νόσοι. Για την εφαρμογή της παρ. 14, και δοθέντος ότι ο όρος «σοβαρό νόσημα» της παρ. 15 δεν απαντά κατωτέρω σε άλλο σημείο του νομοσχεδίου, χρήσιμη θα ήταν σχετική διευκρίνιση.

Εξ άλλου, οι όροι «νοσογόνος παράγοντας» της παρ. 17 και «πηγή κινδύνου» της παρ. 18 δεν απαντούν στα επόμενα άρθρα του νομοσχεδίου.

2. Επί του άρθρου 2 παρ. 3

Με την προτεινόμενη ρύθμιση ορίζεται ως «ζώο συντροφιάς» «κάθε ζώο που συντηρείται ή προορίζεται να συντηρηθεί από τον άνθρωπο κυρίως μέσα στην οικία του, για λόγους ζωοφιλίας και αναφέρεται στον κατάλογο του Παραρτήματος I του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/429 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 2016 σχετικά με τις μεταδοτικές νόσους των ζώων και για την τροποποίηση και την κατάργηση ορισμένων πράξεων στον τομέα της υγείας των ζώων (L 84) (...). Ζώα συντροφιάς είναι και οι σκύλοι βοήθειας, οι σκύλοι εργασίας, καθώς και τα ζώα θεραπείας. Ως ζώα συντροφιάς δεν μπορούν να συντηρούνται ζώα άγριας πανίδας».

Δοθέντος ότι στο Β΄ Μέρος του Παραρτήματος I του ως άνω Κανονισμού περιλαμβάνονται μεταξύ των ειδών ζώων συντροφιάς κατηγορίες όπως αμφίβια και ερπετά, ενώ στο τελευταίο εδάφιο της προκείμενης διάταξης ορίζεται ότι ως «[ζ]ώα συντροφιάς δεν μπορούν να συντηρούνται ζώα άγριας πανίδας», θα ήταν χρήσιμη σχετική διευκρίνιση.

3. Επί του άρθρου 2 παρ. 20 και 23 (γ), 45 παρ. 13 και 46 παρ. 6

Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 20 του άρθρου 2, ως καταφύγιο ζώων συντροφιάς ορίζεται «η αδειοδοτημένη εγκατάσταση ή η εγκατάσταση που πληροί τις προδιαγραφές των άρθρων 28 και 29 και στην οποία φιλοξενούνται αδέσποτα ζώα συντροφιάς».

Στην περ. (γ) της παρ. 23 του άρθρου 2 ορίζεται ότι στο Υπομητρώο Καταφυγίων Ζώων Συντροφιάς καταγράφονται, μεταξύ άλλων, «(...) και ιδιώτες φιλόζωοι, εφόσον τα καταφύγια είναι αδειοδοτημένα ή πληρούν τις προδιαγραφές των άρθρων 28 και 29».

Από τη διατύπωση των ανωτέρω διατάξεων φαίνεται ότι γίνεται λόγος για δύο είδη καταφυγίων αδέσποτων ζώων, τα αδειοδοτημένα και αυτά που πληρούν τις προδιαγραφές των άρθρων 28 και 29.

Περαιτέρω, στην παρ. 13 του άρθρου 45 ορίζεται ότι «[μ]ε κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθορίζονται τα ειδικότερα ζητήματα σχετικά με τη διαδικασία, τα όργανα, τα αναγκαία δικαιολογητικά και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την αδειοδότηση των καταφυγίων ζώων συντροφιάς, σύμφωνα με τις προδιαγραφές των άρθρων 28 και 29, καθώς και τις διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασής τους». Επίσης, συμφώνως με την παρ. 6 του άρθρου 46, «Λειτουργούντα κατά τη δημοσίευση του παρόντος καταφύγια υποχρεούνται να συμμορφωθούν με τις προδιαγραφές των άρθρων 28 και 29 έως τις 31.3.2022».

Υπό το φως των ανωτέρω, δεδομένου ότι, συμφώνως προς τη διάταξη της παρ. 13 του άρθρου 45, θα λαμβάνει χώρα αδειοδότηση των καταφυγίων ζώων συντροφιάς βάσει των προδιαγραφών των άρθρων 28 και 29, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο:

α) να αντικατασταθεί το πρώτο εδάφιο της παρ. 20 του άρθρου 2 ως εξής: «Καταφύγιο ζώων συντροφιάς»: η αδειοδοτημένη εγκατάσταση που πληροί τις προδιαγραφές των άρθρων 28 και 29 και στην οποία φιλοξενούνται αδέσποτα ζώα συντροφιάς», και

β) να αντικατασταθεί η περ. (γ) της παρ. 23 του άρθρου 20 ως εξής: «Υπομητρώο Καταφυγίων Ζώων Συντροφιάς όπου καταγράφονται όλα τα καταφύγια ζώων συντροφιάς (...), καθώς και ιδιώτες φιλόζωοι, εφόσον τα καταφύγια είναι αδειοδοτημένα και πληρούν τις προδιαγραφές των άρθρων 28 και 29»,

ώστε να μην δημιουργείται αμφιβολία περί του ότι συγκεκριμένα καταφύγια ζώων συντροφιάς δεν διαθέτουν σχετική άδεια.

4. Επί του άρθρου 3 παρ. 2 (β) και (γ) και παρ. 3 και άρθρου 4

Μεταξύ των αρμοδιοτήτων των δήμων σε σχέση με τον σκοπό του νομοσχεδίου, αναφέρονται, στην παρ. 2 του άρθρου 3 υπό στοιχ. (ββ), ο εμβολιασμός, η στείρωση και η σήμανση «αδέσποτων ζώων», όπως και η κατάθεση προτάσεων εκπαιδευτικών προγραμμάτων προστασίας «αδέσποτων ζώων».

Για λόγους πληρότητας και τήρησης της θεσπιζόμενης ορολογίας («αδέσποτο ζώο συντροφιάς», άρθρο 2 παρ. 5 του νομοσχεδίου), θα μπορούσε να διευκρινισθεί ότι νοούνται μόνον τα ζώα συντροφιάς, εν προκειμένω. Ομοίως, όσον αφορά τη χρήση του όρου «αδέσποτων ζώων» στις περιπτώσεις (α) και (β) της παρ. 3 και στην περίπτωση (γ) της παρ. 2 του άρθρου 4, στην οποία αναφέρονται και τα «δεσποζόμενα ζώα».

5. Επί του άρθρου 3 παρ. 5

Στη διάταξη ορίζονται ως αρμόδιες «αρχές ελέγχου της εφαρμογής της κτηνιατρικής νομοθεσίας για τα ζώα συντροφιάς και της ορθής λειτουργίας του συστήματος σήμανσης και καταγραφής των ζώων συντροφιάς και των ιδιοκτητών τους» οι κτηνιατρικές υπηρεσίες των περιφερειών και των περιφερειακών ενοτήτων της Χώρας, καθώς και οι αρμόδιες υπηρεσίες του οικείου δήμου. Οι αρχές αυτές έχουν τις ακόλουθες αρμοδιότητες: «(α) Τη συνεργασία με τους φορείς εκτέλεσης της σήμανσης και της καταγραφής των ζώων συντροφιάς για τον συντονισμό των ενεργειών τους, την παροχή τεχνικών οδηγιών και κάθε είδους υποστήριξης για την πλήρη και ενιαία εφαρμογή της ηλεκτρονικής σήμανσης σκύλων και γατών. (β) Τον έλεγχο και την εποπτεία των φορέων εκτέλεσης της σήμανσης και της καταγραφής των ζώων συντροφιάς. (γ) Τον έλεγχο σε τακτική βάση, καθώς και μετά από υποβολή καταγγελιών, των καταφυγίων στα οποία διαμένουν ζώα συντροφιάς, προκειμένου να εξακριβωθεί εάν τηρούνται οι κανόνες ευζωίας και οι λοιποί όροι που τίθενται από τη νομοθεσία».

Για λόγους διευκόλυνσης της εφαρμογής της ρύθμισης, θα ήταν, ενδεχομένως, χρήσιμη συγκεκριμένη κατανομή των εν λόγω αρμοδιοτήτων με κανονιστική πράξη εκδιδόμενη κατόπιν νομοθετικής εξουσιοδότησης.

6. Επί του άρθρου 4 παρ. 1, 2 και 6

Α. Το άρθρο ρυθμίζει τη σύσταση και λειτουργία του Εθνικού Μητρώου Ζώων Συντροφιάς (Ε.Μ.Ζ.Σ.). Λόγω της δυνατότητας ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ του Μητρώου και αντίστοιχων πληροφοριακών συστημάτων άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως και της πιθανής πρόσβασης αλλοδαπών, ιδιοκτητών ζώων συντροφιάς και κτηνιάτρων σε αυτό, θα μπορούσε να προβλεφθεί η λειτουργία του σε δύο, τουλάχιστον, γλώσσες

(ελληνικά και αγγλικά), κατά τους ειδικότερους όρους της σχετικώς εκδοθείσας κοινής υπουργικής απόφασης του άρθρου 45 παρ. 1.

Β. Δοθέντος ότι σήμανση μπορούν να ενεργούν και εθελοντές κτηνίατροι, υπήκοοι άλλων κρατών μελών της Ε.Ε., θα μπορούσε, χάριν σαφήνειας, να διευκρινισθεί η διαβαθμισμένη πρόσβασή τους στο Ε.Μ.Ζ.Σ., εφόσον συμπεριληφθούν στην έννοια του όρου «κτηνίατρος», επί παραδείγματι, διά παραπομπής της παρ. 2 (α) στις παρ. 6 και 7 του άρθρου (βλ. και παρ. 10 του άρθρου περί χορήγησης βεβαίωσης ηλεκτρονικής σήμανσης και καταγραφής).

Γ. Στην παρ. 6 παρέχεται η δυνατότητα σε «εθελοντές κτηνίατρος, υπηκόους των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι παρέχουν προσωρινά και περιστασιακά τις κτηνιατρικές υπηρεσίες τους στην Ελλάδα, και συγκεντρώνουν όλες τις προϋποθέσεις, προκειμένου να ασκήσουν νόμιμα το επάγγελμα του κτηνίατρου στην Ελλάδα» να προβαίνουν σε ηλεκτρονική σήμανση, καταγραφή και έκδοση εγγράφου ταυτοποίησης ζώων συντροφιάς, εφόσον υποβάλουν σχετική δήλωση στο Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (ΓΕΩΤ.Ε.Ε.).

Η περιγραφή των λεπτομερειών ως προς το περιεχόμενο της δήλωσης και την ταυτοποίηση αυτών των κτηνιάτρων θα ήταν σκόπιμο να προβλέπεται σε κανονιστική πράξη, όπως αυτή του άρθρου 45 παρ. 1.

7. Επί του άρθρου 8 παρ. 4 και 11

Α. Με την παρ. 4 θεσπίζεται περιορισμός ως προς τον αριθμό αναπαραγωγής των δεσποζόμενων ζώων συντροφιάς, και με την παρ. 11 επιβάλλεται απαγόρευση των διαδικτυακών, έντυπων ή άλλων αγγελιών «για ζευγάριμα» ζώων συντροφιάς.

Δοθείσης της καταρχήν δυνατότητας άπαξ αναπαραγωγής των δεσποζόμενων ζώων συντροφιάς, θα μπορούσε να δημιουργηθεί προβληματισμός ως προς την καθολική απαγόρευση αναζήτησης ζώου αντίθετου φύλου, όταν δεν υφίσταται άλλη μέθοδος ανεύρεσής του.

Β. Εξ άλλου, στην παρ. 4 επιβάλλεται η υποχρέωση λήψης προηγούμενης άδειας για τους ιδιοκτήτες σκύλων ή γατών οι οποίοι επιθυμούν «να αναπαράξουν το ζώο συντροφιάς μία (1) φορά σε όλη τη ζωή του», από την Επιτροπή της παρ. 8 του άρθρου 10, την οποία οφείλουν επίσης να ενημερώσουν για την πορεία της γέννας, ιδίως, ως προς την περίθαλψη και εν γένει φροντίδα των νεογέννητων. Κατά την παρ. 8 του άρθρου 10, σε κάθε δήμο συγκροτείται, με απόφαση του δημάρχου, «πενταμελής Επιτροπή Παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος διαχείρισης αδέσποτων ζώων συντροφιάς και πρόληψης δημιουργίας νέων αδέσποτων ζώων. Στην Επιτροπή μετέχουν: (α) Ένα (1) μέλος που ορίζεται από φιλοζωικά σωματεία και

φιλοζωικές οργανώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που είναι εγγεγραμμένα στο Υπομητρώο Φιλοζωικών Σωματείων και Οργανώσεων της παρ. 23 του άρθρου 2 και δραστηριοποιούνται στον δήμο. (β) Ένας (1) κτηνίατρος που ορίζεται από τον οικείο δήμο και ο οποίος είναι, κατά προτίμηση, ο υπεύθυνος του προγράμματος διαχείρισης των αδέσποτων ζώων συντροφιάς και, ελλείψει αυτού, άλλος ιδιώτης κτηνίατρος. (γ) Ένας (1) επαγγελματίας εκπαιδευτής, μέλος νομίμως αναγνωρισμένου επαγγελματικού σωματίου εκπαιδευτών σκύλων και, ελλείψει αυτού, εκπαιδευμένος υπάλληλος του οικείου δήμου. (δ) Δύο (2) εκπρόσωποι που ορίζονται από τον οικείο δήμο, με τους αναπληρωτές τους». Κατά την παρ. 9 (γ) του άρθρου 10, η ανωτέρω επιτροπή, μεταξύ άλλων, «[χ]ορηγεί την άδεια της παρ. 4 του άρθρου 8».

Υπό το φως των ανωτέρω, ερωτάται αν η έκδοση της εν λόγω άδειας συνιστά δέσμια αρμοδιότητα της Επιτροπής ή διαθέτει αυτή διακριτική ευχέρεια, και, σε κάθε περίπτωση, με ποια κριτήρια.

Εξ άλλου, στη Νέα Ελληνική, προτιμότερος είναι ο τύπος «αναπαράγουν» αντί του «αναπαράξουν» (βλ., π.χ., Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη και Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης).

8. Επί του άρθρου 9 παρ. 1

Ως προς την υποχρέωση στείρωσης των ζώων συντροφιάς, θα μπορούσε να τεθεί προβληματισμός ως προς την, κατά περίπτωση, δυνατότητα εξέτασης αποτελεσματικών εναλλακτικών μεθόδων στείρωσης των ζώων, μη χειρουργικών, είτε, χειρουργικών μιν, πλην όμως που δεν θίγουν τις ορμόνες τους, κατόπιν ειδικής ιατρικής γνωμάτευσης.

9. Επί του άρθρου 12

Με το παρόν παρέχονται κίνητρα για τη σήμανση, τη στείρωση και την υιοθεσία σκύλων και γατών «είτε: α) μέσω διατακτικών («voucher») στους δημότες ή κατοίκους τους ή άλλων αντίστοιχων κινήτρων είτε β) με μείωση των δημοτικών τελών ανά έτος κατά ανώτατο ποσοστό έως δέκα τοις εκατό (10%) για τους ιδιοκτήτες στερωμένων, σημασμένων και καταχωρημένων στο ΕΜΖΣ ζώων».

Δοθέντος ότι η σήμανση και η στείρωση είναι υποχρεωτικές και συνοδεύονται από κυρώσεις, οι συγκεκριμένες επιτρεπόμενες ενέργειες δεν διαθέτουν, κυριολεκτικώς, χαρακτήρα κινήτρου.

Τέλος, εξ επόψεως γραμματικής ορθότητας, πλέον δόκιμη είναι η χρήση στην ανωτέρω φράση του τύπου «καταχωρισμένων» αντί του «καταχωρημέ-

νων», όπως, βεβαίως, παντού αλλού στο κείμενο του νομοσχεδίου, η λέξη «καταχώριση» πλέον δόκιμο είναι να τίθεται με ιώτα, αντί ήτα (επί παραδείγματι, στα άρθρα 2 παρ. 24, 3 παρ. 4 στοιχ. (α) και (ε), 4 παρ. 2 στοιχ. (γ), 35 παρ. 1 κ.λπ.), όπως και η χρήση του ρήματος «καταχωρίζω» αντί του «καταχωρώ» (επί παραδείγματι, «καταχωρίζονται» αντί «καταχωρούνται» στα άρθρα 2 παρ. 23 στοιχ. (ε) και 25, και 4 παρ. 4). Σημειώνεται, εξ άλλου, ότι, σε ορισμένες διατάξεις του νομοσχεδίου, χρησιμοποιούνται πράγματι οι τύποι «καταχώριση» και «καταχωρίζονται». Επίσης, παρατηρείται ότι ο όρος «σημασμένων» δεν περιέχεται στα λεξικά, και θα έπρεπε να αντικατασταθεί από άλλον όρο ή να αποδοθεί περιφραστικώς. Έτσι, η σχετική ρύθμιση θα μπορούσε να έχει ως εξής: «(...) για τους ιδιοκτήτες ζώων που έχουν στερηθεί, έχουν τύχει ηλεκτρονικής σήμανσης και έχουν καταχωρισθεί στο Ε.Μ.Ζ.Σ.».

10. Επί του άρθρου 24 παρ. 1

Στην παρ. 1 του παρόντος η φράση «Με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας (...)» θα ήταν ακριβέστερο να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της εθνικής νομοθεσίας (...)».

11. Επί του άρθρου 28 παρ. 1, 2, 3, 5 και 7

A. Δοθέντος ότι, συμφώνως προς την διάταξη παρ. 13 του άρθρου 45, θα λαμβάνει χώρα αδειοδότηση των καταφυγίων ζώων συντροφιάς βάσει των προδιαγραφών των άρθρων 28 και 29 (βλ. ανωτ.), θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του παρόντος να συμπληρωθεί ως εξής: «Προϋπόθεση για τη νόμιμη λειτουργία του καταφυγίου είναι η αδειοδότησή του από την αρμόδια αρχή σύμφωνα με τις προδιαγραφές του παρόντος και του άρθρου 29, η καταχώρισή του στο Υπομητρώο Καταφυγίων Ζώων Συντροφιάς της παρ. 23 του άρθρου 2 και η καθημερινή παρουσία προσωπικού (συμπεριλαμβανομένων των εθελοντών) τουλάχιστον επί οκτώ (8) ώρες ημερησίως».

B. Στην τελευταία περίοδο της περ. (α) της παραγράφου 2 του παρόντος ορίζεται ότι «[σ]ε εξαιρετικές περιπτώσεις και με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της επιτροπής της παρ. 8 του άρθρου 10 μπορεί ένα ζώο να μην καταχωρείται στη ιστοσελίδα του δήμου και στην Πανελλήνια Πλατφόρμα Υιοθεσίας Αδέσποτων Ζώων Συντροφιάς».

Εν προκειμένω, για λόγους σαφήνειας και εφαρμογής της διάταξης, θα ήταν σκόπιμο να αναφερθούν στο κείμενό της, έστω ενδεικτικώς, οι λόγοι για τους οποίους σε εξαιρετικές περιπτώσεις ένα ζώο είναι δυνατόν να μην κα-

ταχωρίζεται στη ιστοσελίδα του δήμου και στην Πανελλήνια Πλατφόρμα Υιοθεσίας Αδέσποτων Ζώων Συντροφιάς.

Γ. Στην πρώτο εδάφιο της παρ. 3 του παρόντος ορίζεται ότι «[ε]πιτρέπεται η εγκατάσταση και η λειτουργία καταφυγίων ζώων συντροφιάς εκτός ορίων οικιστικών περιοχών, πολεοδομημένων και προς πολεοδόμηση, σε δασικές εκτάσεις και δημόσιες χορτολιβαδικές εκτάσεις των περ. α' και β' της παρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 998/1979 (Α' 289)».

Σχετικώς σημειώνεται ότι η περ. β' της παρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 998/1979 δεν αφορά δημόσιες χορτολιβαδικές εκτάσεις, αλλά «βραχώδεις ή πετρώδεις εκτάσεις των ημιορεινών, ορεινών και ανώμαλων εδαφών». Συνεπώς, η περ. β' της παρ. 5 του άρθρου 3 θα πρέπει να απαλειφθεί, εκτός αν η βούληση του νομοθέτη είναι διαφορετική.

Δ. Στην παράγραφο 5 γίνεται αναφορά στην απόφαση της παρ. 6 του άρθρου 45 του παρόντος, ενώ πρόκειται περί της απόφασης της παρ. 5 του άρθρου 45.

Ε. Στην παράγραφο 7 του παρόντος ορίζεται ότι: «Απόφαση ευθανασίας για ζώα συντροφιάς που φιλοξενούνται σε καταφύγιο λαμβάνεται αποκλειστικά με τη διαδικασία που προβλέπεται για τα αδέσποτα ζώα, όπως αυτή ορίζεται στις παρ. 7 και 8 του άρθρου 10», ενώ πρόκειται μάλλον περί της διαδικασίας που ορίζεται στις παραγράφους 9, 10 και 11 του άρθρου 10 του παρόντος.

12. Επί του άρθρου 29 παρ. 5, 7 και 8

Α. Συμφώνως με την παρ. 5 του παρόντος, «[ε]ιδικά τα καταφύγια που λειτουργούν οι δήμοι, τα νομικά τους πρόσωπα και οι σύνδεσμοι δήμων οφείλουν να διαθέτουν: α) Συνολικά χώρους τουλάχιστον σαράντα (40) τετραγωνικών μέτρων για: αα) γραφείο διοίκησης, διαχείρισης και προσωπικού και αβ) αποθήκη τροφών και υλικού, β) Προαιρετικά ιατρείο και χώρο ανάρρωσης ασθενών ζώων».

Εν προκειμένω ερωτάται αν τα λοιπά καταφύγια τα οποία λειτουργούν υπό φιλοζωικά σωματεία, φιλοζωικές οργανώσεις ή φυσικά πρόσωπα πρέπει να διαθέτουν αντίστοιχους χώρους.

Β. Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, στην παρ. 7, η φράση «εφαρμόζονται αποκλειστικά τα άρθρα 28 και 29», θα ήταν ορθότερο να αντικατασταθεί από τη φράση «εφαρμόζονται αποκλειστικά οι διατάξεις του άρθρου 28 και του παρόντος».

Ομοίως, στην παρ. 8, η φράση «ότι δεν πληρούνται οι προδιαγραφές των άρθρων 28 και 29» θα ήταν ορθότερο να αντικατασταθεί από τη φράση «ότι δεν πληρούνται οι προδιαγραφές του άρθρου 28 και του παρόντος».

13. Επί του άρθρου 34 παρ. 2

Στην παράγραφο 2 του παρόντος γίνεται αναφορά στους παραβάτες των περ. γ' και δ' της παρ. 8 του άρθρου 8, ενώ πρόκειται περί των περ. γ' και δ' της παρ. 10 του άρθρου 8.

14. Επί του άρθρου 35 παρ. 1

Η υπ' αρ. 2 διοικητική κύρωση (χρηματικό πρόστιμο ύψους 3.000 ευρώ) επιβάλλεται για «Παράλειψη σήμανσης και καταχώρ[ι]σης των εκτρεφόμενων, αναπαραγόμενων ή προς πώληση σκύλων και γατών, καθώς και παράλειψη καταχώρ[ι]σης των αλλαγών των στοιχείων τους και των στοιχείων θηλυκού γεννήτορα», με παραπομπή στην παράβαση του άρθρου 4 παρ. 3.

Δοθέντος ότι η υποχρέωση σήμανσης και καταχώρισης στο Ε.Μ.Ζ.Σ. των εκτρεφόμενων, αναπαραγόμενων και διατιθέμενων προς πώληση σκύλων και γατών προβλέπεται ειδικώς στο άρθρο 8 παρ. 2, δεν προκύπτει με σαφήνεια ποια είναι τα υπεύθυνα πρόσωπα, εν προκειμένω.

Αθήνα, 14 Σεπτεμβρίου 2021

Οι Εισηγητές
Δημήτριος Βασιλείου
Γεωργία Μακροπούλου
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α' Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β' Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών